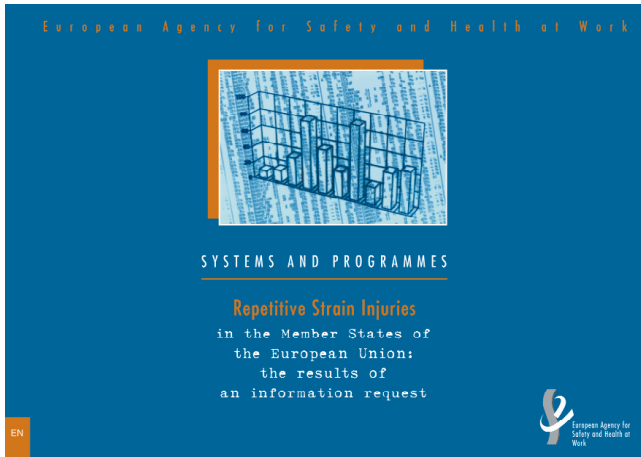

Ülekoormusvigastused Euroopa Liidu liikmesriikides Agentuuri aruande kokkuvõte

Ülekoormusvigastus (repetitive strain injury, RSI) on tavaliselt kasutatav, kuid mitte üheselt mõistetav termin tööga seotud luu- ja lihaskonna kahjustuste kirjeldamiseks. Kahjustused võivad haarata nii üla- kui ka alajäsemeid, sealhulgas õlgu ja kaela, rannet, küünarliigest ja põlvi, ning võivad olla põhjustatud ebamugavast asendit ja liigutusi või väga sageli korduvaid või kiireid liigutusi nõudvast tööst (vt agentuuri aruanne „Work-related neck and upper limb musculoskeletal disorders“ (Tööga seotud kaela ja ülajäseme luu- ja lihaskonna kahjustused)).

Käesolev teabeleht valgustab agentuuri uue aruande Repetitive Strain Injuries in the Member States of the European Union (Ülekoormusvigastused Euroopa Liidu liikmesriikides) tulemusi. Aruanne põhineb 1999. aastal läbi viidud küsitlusuuringu andmetel. Uuring teostati Madalmaade sotsiaal- ja tööministeeriumi palvel, kes soovis teada saada, kuidas erinevad Euroopa riigid määratlevad ja mõeldavad ülekoormusvigastusi ja millist laadi strateegia ja meetmetega nad probleemi käsitlevad.

Ülekoormusvigastused – Euroopa perspektiiv

- Liikmesriikides puudub ühtne määratlus ülekoormusvigastuste kohta, ent kõik kasutavad mõisteid, mis on ülekoormusega vahetult seotud, nagu näiteks ülajäseme kahjustused.
- Andmekogumismeetodid ja olemasolevad andmed kahjustuste levimuse kohta on liikmesriigiti väga erinevad. Samas kinnitavad andmed, et tegemist on märkimisväärse ohuga töökohal.
- Kahjustuste esinemissagedus on seotud tehtava tööga, seejuures töötavad naised sagedamini ametites, millega kaasneb suurem oht.
- Liikmesriikides viiakse läbi erisuguseid algatusi, mille eesmärgiks on kahjustuste esinemissageduse vähendamine.

Riiklikud tegevussuunad ülekoormusvigastuste suhtes

Mitmed liikmesriigid on sõnastanud konkreetseid tegevussuundi ja

-kavasid, eesmärgiga ennetada üle koormusvigastusi. Algatusi on mitmesuguseid ja need hõlmavad alljärgnevat:

- Konkreetsetele sektoritele suunatud ennetustegevused;
- Aruandlussüsteemide parandamine;
- Uurimistöö või eriuuringute rahastamine;
- Teabematerjalide, suuniste jms koostamine;
- Tervise seisundi jälgimise aruanded;
- Meetmekavade ja eesmärkide seadmine haigestumuse vähendamiseks.

Ülekoormusvigastuste ennetamine näib mõnes liikmesriigis kuuluvat üldise kutsealaste ohtude vähendamise ja Euroopa õigusaktide rakendamist hõlmava lähenemise alla. Ülekoormusvigastused moodustavad osa laiemast luu- ja lihaskonna kahjustuste rühmast, mille hulka kuuluvad muuhulgas ka käsitsi teisaldamise ohtudest tingitud seljavigastused. See selgitab, miks mõnede liikmesriikide kohta toodud näited viitavad ka raskuste käsitsi teisaldamisele.

- **Austria:** 1999. aastal teostati analüüs, et lisada tööga seotud lülisambavigastused ja kõõlustuppude kahjustused kutsehaiguste ametliku nimekirja.
- **Belgia:** probleemi uurimiseks on loodud ametlik tööühm. Kaalutakse tööandjate ja töötajate teavitamispoliitika juurutamist.
- **Taani:** ülekoormusvigastustega tegelemine on 2005. aastal osa ministeeriumi puhtama töökeskkonna meetmekavast. Sotsiaalpartnerid on parlamendi otsuse põhjal töötanud välja meetmekava, mille eesmärk on vähendada haigestumust 50%.
- **Prantsusmaa:** mitmed piirkonnad on katsetanud aruandlusmenetluse muutmist. Teatiste arv ülekoormusvigastuste kohta suurenes mõnes piirkonnas kümme korda ja saadava teabe kvaliteet paranes märkimisväärselt.
- **Saksamaa:** luu- ja lihaskonna kahjustuste vastu võitlemise kavavad on keskendunud uurimistööle ja Euroopa Liidu õigusaktide ülevõtmisele ja rakendamisele siseriiklikul tasandil.
- **Kreeka:** tegevus on seotud tervishoiu- ja ohutuslaste õigusaktide kohaldamisega, mis puudutab luu- ja lihaskonna kahjustuste ennetamist vastavalt EL-i raamdirektiividele kuvari kasutamise ja raskuste käsitsi teisaldamise kohta.
- **Iirimaa:** plaanitakse käsitleda konkreetset probleemi tulevases töökavas.
- **Luksemburg:** 2000. aasta plaanide hulka kuulub kaks rahandus- ja ehitussektori projekti.
- **Madalmaad:** nelja aasta sihiks on vähendada kuvariga töötavate inimeste ülekoormusvigastuste kaebusi 10% (või 100 000 juhtumi) võrra.
- **Hispaania:** riigi tasandil on koostatud poliitika, mis sisaldab õigusakte, tehniliste käsiraamatute ja tervise jälgimise aruannete avaldamist. Mõned autonoomsed kogukonnad on algatanud uuringuid, mille eesmärgiks on töötamisviiside parandamine konkreetsetes sektorites ning seeläbi ülekoormusvigastuste vähendamine (näiteks banaanikasvatusektor Kanaari saartel).
- **Rootsi:** tööga seotud luu- ja lihaskonna kahjustused on tööohutuse ja töötervishoiu riikliku nõukogu kolme aasta plaani viie prioriteetse valdkonna hulgas. Algatused hõlmavad uusi ergonoomika sätteid luu- ja lihaskonna kahjustuste ennetamiseks, hiljuti ülevaadatud sätteid kuvariga töötamise kohta tõstavad esile klaviatuuri ja hiirega tehtavate monotoonsete, korduvate

tööliigutuste küsimuse tähtsuse.

- **Ühendkuningriik:** küsimust peetakse tõsiseks probleemiks ja olemasolevate õigusaktide raames võetakse meetmeid.

Sihtide seadmine ülekoormusvigastustega seotud kaebuste vähendamiseks

Kuigi tegemist ei ole laialt levinud lähenemisega, on mõned liikmesriigid seadnud arvulised eesmärgid ülekoormusvigastuste juhtude vähendamiseks. Taanis püüeldakse sotsiaalpartneritega loodud meetmekava alusel vähendada pidevalt korduvaid tööliigutusi poole võrra. Rootsi on seadnud endale konkreetse eesmärgi vähendada 25% nende naiste hulka, kes iga päev tõstavad 15 kg raskuseid esemeid. Madalmaades soovitakse nelja aastaga vähendada kuvariga töötavate inimeste ülekoormusvigastuste kaebuste arvu 10%.

Teabekampaniad ülekoormusvigastuse kaebuste kohta

Uuringuga tuvastati mitmeid näiteid teabekampaniatest, mille eesmärgiks on ennetada ülekoormusvigastuse kaebusi. Mõned on valitsuse juhitud algatused, mida viiakse läbi koos sotsiaalpartneritega, näiteks tööandjate ja ametiühingutega. Ka teised organisatsioonid, nagu näiteks ametiühingud ise, korraldavad regulaarselt kampaniaid. Kampaniad võivad sisaldada teabematerjalide koostamist ja levitamist, seminaride korraldamist, inspektorite kasutamist probleemi tõstatamiseks, nädala valimist tegevuste läbiviimiseks. Need võivad olla suunatud konkreetsetele sektoritele või konkreetsetele kahjustustele/ohutudele, nagu näiteks seljavalu / käsitsi teisaldamine. Allpool on mõned näited.

- **Belgia:** ehitustööstuse ohutuse ja hügieeni riiklik tegevuskomitee plaanib läbi viia ehitustöölisele mõeldud teabekampania ülekoormusvigastuste kohta.
- **Taani:** sotsiaalpartnerid on välja andnud ülekoormusvigastuste kohta suunised asjassepuutuvatele sektoritele. Taani töökeskkonna asutus on saatnud samadele sektoritele teabematerjale seoses oma algatusega vähendada ülekoormusvigastusi. Tööstusharudes, kus esineb ülekoormusvigastusi, on peetud teabeohtumisi nii juhtival tasemel töökeskkonna spetsialistidele kui ka kohalikul tasemel nende tööstusharude töötajatele.
- **Luksemburg:** 1999. aastal viidi läbi riiklik teadlikkuse tõstmise nädal.
- **Madalmaad:** 1999. aastal viis valitsus läbi teabekampania, mis oli suunatud kuvariga töötavatele inimestele ja nende tööandjatele. Kõikides rohkem kui 20 töötajaga ettevõtetes levitati CD-ROMe ja voldikuid, et teavitada kuvariga töötavaid inimesi ohtudest ja edastada infot tõhusate meetmete kohta ülekoormusvigastuste ennetamiseks.
- **Portugal:** on teostatud töötajatele ja tööandjatele suunatud teadlikkuse tõstmise kampaniaid.
- **Hispaania:** on koostatud teabevoldikuid eri teemadel, nagu näiteks raskuste teisaldamine, tööasendid, randmekanali sündroom ja kuvarid.

Koostööalgatused ja vabatahtlikud lepped ülekoormusvigastuste kohta

On tõendeid paljudest sektori tasandil tehtavatest koostööalgatust-

est ja vabatahtlikest lepetest sotsiaalpartneritega, aktiivsest koostööst nendega.

- **Belgia:** ehitustööstuses toimuvad läbirääkimised. Need võivad viia töökoormuse piiramise leppe saavutamiseni.
- **Itaalia:** kirjutati alla leppele, mis seonduvalt raamdirektiiviga käsitleb tervishoiutöötajaid (avalik sektor) ennetussüsteemide raames.
- **Madalmaad:** pööratakse kõrge riskiga sektorite sotsiaalpartnerite poole, et arutada konkreetse vabatahtliku leppe võimalusi seoses ülekoormusvigastustega. Madalmaade teaduslikul tervisenõukogul on palutud jõuda teadustöös konsensusele tööga seotud ülekoormusvigastuste eritegurite suhtes.
- **Hispaania:** siseriiklikul tasandil on püütud mitme ülekoormusvigastustele pühendatud kampania raames rajada koostööd konkreetsete sektorite (rõivatootmine ja kaubanduskeskuste kassapidajad) tööinspeksiooni ja ametiühingute vahel, kuid konkreetseid meetmeid pole see kaasa toonud. Mõned auto-noomsed kogukonnad plaanivad algatada konkreetsetes sektorites erinevaid projekte.
- **Rootsi:** tööohutuse ja tervishoiu riikliku nõukogu töötajad on mitmeid aastaid töötanud regulaarselt koos tööstusharude, näiteks hotellide/restoranide ja hulgimüügi/jaemüügi sotsiaalpartneritega. Tööga seotud luu- ja lihaskonna kahjustused (sealhulgas ülekoormusvigastused) on üks küsimusi, mida on käsitatud neis koostöörühmades.

Täiendavad materjalid

Käesoleva aruande ingliskeelne täistekst on kättesaadav agentyuri kodulehel aadressil <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/>.

Trükitud aruannet Repetitive Strain Injuries in the Member States of the European Union (Ülekoormusvigastused Euroopa Liidu liikmesriikides), 32 lk, Euroopa Tööohutuse ja Tervishoiu Agentuur, 2000, ISBN 92-828-8804-5, saab tellida Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitusest EUR-OP Luxembourgis (<http://eur-op.eu.int>) või nende müügiesindajatelt.

Saadaval on ka Work-related neck and upper limb musculoskeletal disorders (Tööga seotud kaela ja ülajäseme luu- ja lihaskonna kahjustused), 116 lk, Buckle, P., Devereux, J. Euroopa Tööohutuse ja Tervishoiu Agentuur, 1999, ISBN 92-828-8174-1, hind 7 eurot (käibemak- suta). Tellimisinfo sama, mis eelmisel.

Euroopa Liidu teabekampania luu- ja lihaskonna kahjustustest

„Pööra selg tööga seotud luu- ja lihaskonna kahjustustele“ on tööohutuse ja tervishoiu Euroopa nädala teema, mida viivad läbi Euroopa Liidu 15 liikmesriiki 2000. aasta oktoobris. Agentuur on nädala toetuseks koostanud teabelehe ja muud teabematerjalid. Leheküljel <http://osha.eu.int/ew2000/> on otselink Euroopa nädala info juurde.